ՅԾՆՃՐ ՍԼՆԷ Ն. 4759 1910 ՄԱՐՏ 31/13 ԱՊՐԻԼ ՉԱՐՇԷՆՊԻ 3 ՐԷՊԻ ՈՒԼ ԱԽԸՐ 1328)(31 ՄԱՐԹ 1326

30 ՓԱՐԱ # ՄԷՃՄՈՒԱՅԻ ԱԽՊԱՐ 30 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՕՆԷ ՖԻԱԹԼԱՐԸ		Սենէլիկի	6 այլըգը
Իսթանպոլ իչին	Ղրուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մէմալիքի Էճնէպիյէ իչին	Ֆրանք	20	10

ՉԱՐՇԸՆՊԻՆ վէ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԻՍԻ
ԿԻՒՆԼԵՐԻ ՆԵՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին այրըճա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلى تقسيم جادهسى نومرو ٦٥

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ
'ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆՑ" ՄԱՍԻՆ

Դ.

Մեր մէջ սովորութիւն եղած է տխուր և տխրեցուցիչ խօսքեր ըսել ու լսել շարունակ։ Փոքրերը կը գանգատին մեծերու դէմ, մեծերն ալ փոքրերուն դէմ, աշխարհականը կը տրտնջէ կղերին դէմ, կղերն ալ աշխարհականին դէմ։ Երէկ մեր դպրոցներէն դժգոհ էինք, այսօր մեր թեմերէն, վաղը ժողովներէ և ժողովականներէն. մեր այցելութեանց մէջ, մեր տեսակցութեանց մէջ, փողոցը իրարու հանդիպած ժամանակ, շոգենաւին ու հանրակառքին մէջ, տուներու և գրասենեակներու մէջ՝ մէկ յանկերգ մը միայն ունինք... և տօր առաւել կամ նուազ վարիանդներ. ամեն ժամ, ամենուն դէմ և յամենայնի դժգոհութիւն և գանգատ, տրտունջ և ամբաստանութիւն։ Հակառակ պարագաներ — եթէ երբեք լինին — իբրեւ բացառութիւն կը ներկայանան, և կը միշեք թէ ամեն բացառութիւն ընդհանուր օրէնքը կը հաստատէ։

Գիտեմ թէ տրտմելու պատճառներ ունինք յաճախ, գիտեմ թէ ամեն ինչ մեր շուրջ չլողշողիր վարդագոյն. բայց չունի՞նք արդեօք նաեւ ուրախութեան պատճառներ, չկա՞ն փուշերուն քով ծաղիկներ, եղինձն ու գաղձին քով լանկաւոր մարգեր և պղպջից անուշահոտ ծառաստաններ։ Ինչո՞ւ տեսնել եւեթ ամպերը սեւ որք կուգան մերթ ընդ մերթ ծածկել կապոյտ երկինքը, և չտեսնել բնաւ արեւն ու լուսինն և աստղերը բոցանշոյլ որ կը շրջին զեղապար ու կը ժպտին հեշտադէմ մեր գլխուն վերեւ։ Ազգերու կեանքն ալ չնմանի՞ր բնութեան կեանքին, ուր ոչ միշտ տրտմութք, ուր ստուեր և լոյս, ցուրտ և տօթ, աւերն և թմբիր կը յաջորդեն միմեանց սխրալի գաշնաւորութեամբ, նորագեղ նորակերտ յօրինմամբք, զեղուն ու ակաղձուն բեղմնաւորութեամբ։

Հոգեբանական տեսակէտով ալ մեծապէս դատապարտելի է վարուելու այդ կերպը, վասն զի տրտմութիւն և մելամաղձութիւն կը ծնին վհատութիւն, և վհատութիւնն ալ՝ հեղգութիւն, լքումն և նոյն իսկ յուսահատութիւն։ Անհատ մը, ինչպէս և հասարակութիւն մը, յառաջ երթալու, ինքզինք զարգացնելու, նախաձեռնութեան ոգւով գործելու համար, կը կարօտի խանդի և եռանդեան։ Մինչ չունեցածին եռեւէն հառաչել և ունեցածն անգոսնել՝ յարմարագոյն միջոցն է ապերջանիկ լինելու։ Եւ երբ խնդիրն իրերու վրայ չէ՛ միայն, այլ և անձերու, ապերջանկութեան կը միանայ նաեւ յոյժի անիրաւութիւն, վասն զի ո՛վ որ քիչ թէ շատ իւր պարտքը կը կատարէ, և եւս քան զեւս լաւագոյն կատարելու կը ջանայ՝ արժանի չէ յարատեւ ապերանքի ու անվերջ յանդիմանութեանց։ Այս մասին մեծերէ ոմանք ի մասնաւորի պատասխանատու են, վասն զի հեռի հակազդելէ պարաւելու այդ յոռի սովորութեան դէմ, ընդհակառակն իրենք եղած են չարունակ մուր քսող անոր աւոր ճակտին, — ամենն մայրերն ալ չմնայելով և զուցէ աւելի յամառօրէն անոնց դէմ յարձակելով —, իրենց ատորադաս պաշտօնէից մեծամեծ ձիրքերն անտեսած են և փոքրիկ թերութիւնները/ հանապազօրեայ նիւթ ընտրած են իրենց խծբծմանց և պարսաւանքներուն։ Գիտենք թէ Ազարեան մը այսպէս չէր ըներ. ինք որ դերազանցօրէն արժանիք ունէր՝ արժանիք կը տեսնէր շատերուն վրայ, և միշտ գովեստ մը, անոյշ բառ մը կար իւր բերնին մէջ, որ իւր հոգւոյն գեղեցկութիւնը կը ցոլացնէր։ Մերթ քաղցրանուագ բանաստեղծ մ'էր կամ բազմահմուտ գիտնական մը, մերթ հոգելից բեմբասաց մը, քաջարուեստ հրապարակագիր մը, մերթ ժրաջան անձնուրաց հովիւ մը կամ լեզուագէտ իմաստնասէրն կրօնաւոր մը, որ փոխ առ փոխ կուգային — շատ անգամ ի հեռուստ — արժանանալ իւր բեղմնաւորիչ դրուատեաց և հայրապետական շնորհաց քաջալերութեանց։

... Զիա'րդ և իցէ, եթէ այս մասին արմատացեալ ունակութիւններ չենք կրնար փոխել, ըղձալի է լսովին որ գէթ նորերը և նոր գրողներն ջանան զերծ լինել այս տգեղ թերութենէն, և ամենքն ալ մէյմէկ Երեմիաներ չկարծեն մեր գլխուն՝ անվերջ արցունքներ թափելու և նորանոր աղէտքներ գուշակելու համար։ Այս տեսութեամբ Պ. Հայ-Կաթողիկէն մէկէ աւելի առլեր պիտի կրնար յապաւել օգտակարապէս կամ գէթ բարեփոխել. իւր ամբողջ յօդուածը տխրութիւն և մելամաղձութիւն կը բուրէ, և կարծես ըսել կ'ուզէ անձուկ և տոհմային շրջանակի մը մէջ ինչ որ կը յայտարարէր Պայրըն աւելի ընդարձակ և ոչ նուազ եպերելի յոռետեսութեամբ մը.

Oh! talk not to me a name great in story! (*)» մնաւ չհաճիր մեծ և գովելի ձիրքեր տեսնել անոնց վրայ որք այսօր օրինակելի աշխուժիւ կը վարեն մեր հանրային գործքերը, և որք ի բարւոքումն մեր ներկային ու ապագային կը զոհեն իրենց հանգիստն ու հաճոյքներ։ Յայտնապէս անիրաւուած չէ՞ միթէ հետեւեալ տողերուն մէջ. «Այն սակաւաթիւ անձինք որ վերոյիշեալ յատկութիւնները (անկախ, արդար, ուղղամիտ, անձնուէր և խղճի տէր) կը կրեն, այսօր չեն ուզեր մասնակցիլ ազգ. ժողովներու, զզուած ազգ. դարձուածներէ և գձուձ անձնական շահերու համար ծագած սին խնդիրներէ։» Աւաղ, ամբաստանութիւններ որք մեծապէս անպատուիչ պիտի լինէին մեր ժողովներուն, եթէ ճշմարտութեան նշոյլ մը ունենային, բարեբախտաբար այնչափ սըխալ և անհիմն են որչափ հնար է երեւակայել։ Բայց եթէ չեն կրնար վնասել ներկայ ժողովներուն և ժողովականաց, անշուշտ ո՛չ միջակ կերպիւ կը վնասեն գրողին, որոյ վրայ աներկբայօրէն ցոյց կուտան անկողմնակալութեան և երախտագիտութեան ողբալի պակաս մը։

Այնքան հանրօգուտ, կարեւոր և կենսական խնդիրներու մէջէ քանի՞ կրնաք հաշուել զզուեցուցիչ, գձուձ անձնական շահեր ու խնդիրներ։ Ինչ որ առ հասարակ կը փայլի, կը տիրէ հոն՝ բարւոյ սէրը, հանրութեան օգտի եռանդը չէ՞ միթէ։ Ո՛րչափ առողջութիւն, կիրք կամ նախապաշարում պէտք է ունենալ մարդ իւր մէջ՝ չկարենալ տեսնելու կամ չուզել խոստովանելու համար այսչափ պայծառ իրողութիւն մը։ Ձեմ համարձակիր յատուկ անուններ յիշել, վասն զի պիտի սախպուէի — արդար լինելու համար — բաց ի 2-3 անձերէ՝ գրեթէ ամենուն անունն ալ արձանագրել հոս մեծաւ գովեստիւ և խորին յարգութեամբ։ Անկախ, արդար, ուղղամիտ, անձնուէր և խղճի տէր մարդիկ չէի՞ն միթէ անոնք որք այնչափ աղնուօրէն պաշտպանեցին՝ մեր Վարչական և Երեսփոխանական ժողովներուն մէջ՝ Ազգին և Եկեղեցւոյ իրաւունքներն, որք արիապէս մաառնանիչ ըրին հանրութեան վնասաբեր արարքները, որք զեղծումներու դէմ բողոքեցին վեհաշունչ անկեղծութեամբ, ապագայ խոչընդոտներ նուազեցնելու համար խորհեցան ձեռք առնուլ այժմէն հաստատուն միջոցներ, որք տիւ և գիշեր աշխատեցան, յոգնեցան, — և ոմանք հիւանդացան անգամ —, և դեռ անդրդուելի եռանդեամբ կը ջանին նորագոյն և չարագոյն դժուարութեան մը հանդէպ, պատրաստ ամեն զոհողութեանց և ամեն տառապանքներու. եթէ ասոնք անկախ, արդար, ուղղամիտ, անձնուէր եւ խղճի տէր մարդիկ չեն ըստ մեծի մասին, ո՞ւր պէտք է փնտռել ուրեմն այդ ձիրքերով օժտուած անհատները... լուսնի՞ն մէջ թէ հրատին։ Եթէ ըսէք թէ ասոնք դեռ ձեր բարձր իտէալը չեն գոհացներ, ցոյց տուէք ուրեմն այն սակաւաթիւները, որոնք ձեր դժուարահաճ քիմքին հաճոյանալու հազուագիւտ պատիւը կը վայելեն, և որոնք կ'երեւի թէ իրօք հազարակ մանկանացուներէ վեր էակներ են որք չեն զիջանիր «մասնակցիլ մեր ազգ. ժողովներու։» Ո՛վ հետաքրքիր չէ ինձ հետ ճանչնալու այս նարանչան կիսաստուածները. և զուք չուզելով զանոնք ներկայացնել մեզ, գոյցէ ըսէք մեզ ըսէք թէ մեզ նման ազօրմելի տարրածներ այնչափ անարժան են զանոնք ճանչնալու որչափ իբրեւ ժողովական ունենալու։ Անշուշտ այլեւս աւոր ըսելիք չմնար։ Ահա պանծալի յաղթանա՛կ մը ձեզ համար։

Միայն թէ ներեցէ՛ք որ փոքրիկ մի փորձութիւնս խոստովանիմ ձեզ։ — Չեմ գիտեր թէ ձեր սակաւաթիւ ի՛նչպիսի անձերէ կը բաղկանան, բայց ես կը ճանչնամ անձինք. որոնք այսօր չեն մասնակցիր մեր ժողովներուն, և որոց հեռացումն մեր հանրային գործերէ՝ անժխտելի բարիք մ'է հանրութեան, վասն զի իրենց ծայրայեղութեամբ, անորոշ սկզբունքներով և հակառակ ընթացքով՝ աւելի ընդունակ էին միտքերը պղտորելու և չփոթելու քան լուսաւորելու և բանաւորապէս առաջնորդելու։ Հետեւապէս ուր որ դուք կորուստ կը նշմարէք, ես ճշմարիտ և իրական առաւելութիւն մը կը գտնեմ։ Կային նաեւ ոմանք որք երբեք քրիստոնեայ ժողովուրդի մը հոգեբանութիւնն ըմբռնած չէին, և նոյն իսկ սա տարրական ողջմտութիւնն ալ չունէին խորհելու թէ երբ անհատ մը Հասարակութիւն մը կը ներկայացնէ, անոր քուէով ընտրուած է, իրաւունք չունի ախոյեան կանգնելու անհեթեթ և աւերիչ գաղափարներու, որոնք տրամագծապէս կը հակասեն զինքն ընտրող ժողովրդին զգացմանց և համոզումներուն։ Ասոնք չէին խորհեր վերջապէս թէ Սագըզ-աղաճի ժողովարանն «աղանդաւորներու բոյն մը կամ անիշխանականներու ժամադրավայր» մը չէ՛ այլ անխարդախ Կաթուղիկեներու և անկեղծ Հայերու պատկառելի պաշտօնարան մը։ Այսպիսիք եթէ իրենք են որ հրաժարած են, իրօք շնորհակալութեան արժանի են, իսկ եթէ ժողովուրդն է որ իւր քուէն վլացած է արդարապէս, պատիւ և շնորհաւորութի՛ւն իրեն։ Մաղթենք որ յաջորդ ընտրութեանց նաեւ՝ միեւնոյն ուղղամտութենէն չշեղի բնաւ։

Ամբողջ Կաթուղիկէ Հայութիւնը պիտի ձայնակցի ինձ անշուշտ, երբ ըսեմ թէ 1910ի Երեսփ. ժողովն՝ իւր լուսամիտ կրօնասիրութեամբ և հաստատուն ազգասիրութեամբ՝ արժանի եղած է հանուրց երախտագիտութեան, և եթէ անվկանդ արիութեամբ մարտնչելով և իւր անվեհեր բողոքը լսելի ընելով վերջի հակասահմանադրական, հակազգային և ազատասպան բռնաւորութեան դէմ, յաջողի՝ համերաշխ գործակցութեամբ Ս. Սինոդին՝ տալ մեզ աստուածընտիր Հայրապետ մը, վարձարեալ իւր բարձր կոչման ձիրքերով ու առաքինութեամբք, այն ատեն մեր երախտագիտութիւնը չափ չպիտի ունենայ այլեւս, և Հայ տարեգրութեանց մէջ անմահ անուն պիտի թողուն հոգեշնորհ Սինոդականք և խոհեմազարդ Երեսփոխանք։

ՀԵՐՄԱՆ ԳԼԱՎԷՐ

2 Ապրիլ 1910

(*) «Պատմութեան մէջ մեծ անունի մը վրայ մի՛ խօսիք ինձ։»

ՄԵՌԱ՞Ւ. ԱՂՕ՛ԹՔ ԸՐԷՔ

Գրեց Alphonse DAUDET

Երկուշաբթի օր մըն էր, Յուլիս ամսոյ մէջ.

Այդ օրը, դպրոցէն արձակուելէ վերջ, դերիվարութիւն խաղալու տաղի ինքզինքս, ու երբ տուն վերադառնալ որոշեցի՝ արդէն շատ ուշ էր։ Թէաօ հրապարակէն մինչեւ Լանդէան փողոց մէկ շունչով վազեցի՝ գիրքերս մէջքս, ու փեղոյրս բերանս առած։ Սակայն, հօրմէս սաստիկ վախնալուս համար, վայրկեան մը շունչ առի սանդուխներուն վրայ, ճիշդ ա՛յնչափ ատեն՝ որչափ պէտք էր յապաղումիս չարժառիթը բացատրելու համար պատմութիւն մը հնարելու։ Ասոր վրայ անվեհեր դրան զանգակը հնչեցուցի։

Մ. Էյսէթ ինք անձամբ եկաւ դուռը բանալու։

— Ա՛ս ո՛րչափ ուշ մնացեր ես, ըսաւ։

Ես ալ սկսած էի յերիւրած սուտս դողդղալով մը զուրցել, բայց ազնիւ մարդը չթողուց որ աւարտեմ, ու գլխ իրեն քաշելով լռութեամբ ձիգ մը համբուրեց։ Այս ընդունելութիւնը ապշութիւն պատճառեց ինծի, մանաւանդ որ ընդհակառակն շնորհքով յանդիմանութիւն մը լսելու կ'սպասէի։ Առաջին մտածումս սա եղաւ՝ թէ անշուշտ Սէն-Նիզիէի երէցը ընթրիքի եկած էր մեզի. ինչու որ փորձով գիտէի թէ անոր եկած օրը բնա՛ւ չէին յանդիմանէր մեզ։ Բայց սեղանատուն մանելուս պէս իմացայ սխալած ըլլալս. ինչու որ

սեղանին վրայ երկու սպաս միայն դըրուած էր, մին՝ հօրս ու միւսը ինծի համար։

— Հապա մայրս ո՞ւր է, Ժագն ո՞ւր է, հարցուցի զարմացած։

Մ. Էյսէլթ, իրեն բնական չեղած քաղցր շեշտով մը պատասխանեց.

— Վարդապետ եղբայրդ ծանր հիւանդ ըլլալով, մայրդ ու Ժագ այցելութեան գնացին անոր, հասկցա՞ր Դանիէլիկս։

Ու տեսնելով որ մէկէն գոյնս նետեց, շուտ մը զիս ապահովելու համար ժպտագին վրայ բերաւ.

— Երբ ծանր հիւանդ է կ՚ըսեմ, գիտնալու ես որ ասիկայ խօսելու ձեւ մըն է. ինչու որ, մեզի գրած էին թէ վարդապետը հիւանդ պառկեր է, մօրդ ալ բնութիւնը գիտես քաղցէն, ատ լսելուն պէս շուտ մը քովը երթալ ուզեց, եւ զինք մինակ չձգելու համար Ժագն ալ միասին դրի... Վերջապէս, յուսանք թէ բան մը չկայ... Հիմա անցդ նստէ՝ պատառ մը բան ուտենք. ինչու որ անօթութենէս կը մեռնիմ։

Առանց բառ մը արտասանելու նստեցայ, բայց մեծ եղբօրս, վարդապետին ծանր հիւանդ ըլլալը որոճալով, աչքերս կը գլորուէին ու շատ մեծ ճիգով հազիւ կրնայի արցունքներս զսպել։ Այսպէս անխօս, դէմ դիմաց նստած տխուր ճաշ մը ըրինք։ Մ. Էյսէլթ աճապարանքով կ՚ուտէր ու գաւաթները իրարու ետեւէ կը պարպէր. յետոյ մէկէն կենալով երազկոտ դիրք մը կ՚առնէր... Իսկ ես՝ անշարժ, սեղանին միւս ծայրը, ու գրեթէ ապշահար, մտքիս մէջ կը յեղյեղէի այն գեղեցիկ պատմութիւնները՝ զորս վարդապետը ինծի կը զրուցէր ամէն անգամ որ Գոր. ծարան կուգար։ Դեռ աչքիս առջեւն է՝ թէ ինչպէս ուսպաններուն վրայէն անցած տանը կարճ կերպով մը պարեգօտը վեր կ՚առնէր։ Կը յիշէի նաեւ իր առաջին Պատարագը զրուցած օրը, որուն ա բոլոր ընտանիքով ներկայ գտնուեցանք։ Ան ինչ վեհ դէմք մ՚ունէր՝ երբ դէպ ի մեզ կը դառնար ու թեւերը տարածած այնպիսի քաղցրահնչիւն ձայնով մը Խաղաղութիւն ամենեցուն կ՚ըսէր որ ուրախութեան արցունքներ թափել կուտար Տիկին Էյսէլթի.... Իսկ այս պահուս կ՚երեւակայէի թէ հիւա՛նդ՝ անկողինն է, — ո՛հ, ծա՛նր հիւանդ. ներսէս կ՚զգայի —, եւ ինչ որ աւելի կը կրկնապատկէր իմ վիշտս, սրտիս խորերէն զգացած ձայն մըն էր որ կարծես ինծի կ՚ըսէր. «Աստուած քեզ կը պատժէ, յանցանքը քո՛ւկդ է. պէտք էիր աւելի կանո՛ւխ տուն դառնալ. պէտք չէր որ սուտ խօսէիր։» Եւ, այս անհելի մտածութեամբ տագնապուն՝ թէ Աստուած, զիս պատժելու համար, պիտի մեռցնէր իմ եղբայրս,, պզտիկ էութեամբս՝ անյուսութեան մատնուելով կ՚ըսէի. «Երբե՛ք, ոչ, ալ երբե՛ք գիրկվարութիւն չպիտի խաղամ դըպրոցէն ազատ արձակուելէ վերջ։»

Ու կերակուրը աւարտելով գինեբանկումն սկսաւ։ Մ. Էյսէլթ իր հաշուետումարները սեղանին փռոցին վրայ, աղանդերներու մնացորդներուն միջեւ բանալով՝ բարձրաձայն իր հաշիւները կ՚ընէր։ Ֆինէ, տխո՛ւր տխուր կը մլաւէր սեղանին շուրջը դառնալով... իսկ ես պատուհանը բանալով՝ անոր վրայ արմուկս դրած էի....

(Շարունակելի)

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԸԳ ԱՀՎԱԼԻ

«Էլվանթ Հէրալտ» ղազէթասը, Արնավուտլըգ իսեանընա տաիր տախիլիէ նազըրընըն՝ «Եէնի Ղազէթա»նըն պիր մուհարրիրինէ վագը օլան պէեանաթընտան պահսլա, տիեօր քի, «Տիձէք, սիգզաթ տախիլիէ նազըրըն գավլինճէ տէ, Արնավուտլըղըն չիմտիքի գարըշըգլըղը՝ նէ՛ ըէաքսիոնէրլէրին էնթրիգալարը, նէ՛ տէ ճօնէպէրլէրին թա՛րիքեաթը նէթիճէսի տիր։ Անճագ եէնի օզքրուա վէրկիլէրի՝ պիւթիւն պու ֆէնալըղըն սէպէպի տիր։ Տախիլիէ նազըրընըն, պիտուչ վէ Նատան օլտըգլարընը պէեան իթտիկի պու գէվալլը էհալի խուսուսիյէ ֆագիր տիր։ Զաթէն մէվճուտ վէրկիլէրի կիւճ իլէ թէտիյէ իթտիկի հալտէ, պիր տէ եէնի վէրկիլեր գօնմասը, էհալիյի տիւշարը տէ՞նէթ գըլմըշ տըր։ Եէնի վէրկիլէրի զաէէթ էմրը պասիրէթ իլէ վէ լիւզումընը հէր քէսին կէօզինէ կէօսթէրտիքտէն սօնրա թէէսսիս իթմէք լազըմ տըր։ Բի՞մ պու օզքրուա վէրկիլէրինէ գարար վէրմիշ տիր։ Վալի՞ մի, պէլէտիէ իտարէսի՞ մի։ Պուրասընը պիլմէյիզ. ֆագաթ էհալիյէ եէնի վէրկի գօյմագ լազըմ կէլտիկինտէ, բարլամէնթօտան թաստիգ օլընան պիր գանունէ լիւզումը գօնմասը իճապ իտէր։ Հէր հանկը չէքլտէ օլուրսա օլսուն, օզքրուա տէնսին եախօտ տիկէր պիր նամ վէրիլսին, նիհայէթ վէրկի տիր. էհալիտէն բարա իսթէմէք տիր։ Թէքրար իտէրիզ, պէօյլէ պիր գարար, անճագ Մէճլիսի մէպուսանըն վէ Մէճլիսի աեանըն գապուլի վէ Զաթը հազրէթը Փատիշահիին թաստիգիյլէ վէրիլէպիլիր։

«Հիչ պիր մէմլէքէթը մէշրութասա, գանունէ օլմագսըզըն էհալինին քէսէսինէ էլ տօգունտուրըլամազ։ Մէսէլա Ֆրանսատա պիր քէօյ էհալիսինէ պիր սանթիմ պիլէ զամմը՝ անճագ գանունէ իլէ օլապիլիր։

«Եէնի պիր վէրկի թարհընա միւթէալլիգ պիր գանունէ լայիհասը, գապուլ օլընմագտան էվվէլ, ղազէթալարտա մէպզուլ պահս օլապիլիր։ Պու մուպահասա սա, մէզքիւր գանունըն հագգըը օլուպ օլմատըղը հագգընտա կէրէք հիւքիւմէթին վէ կէրէք օ վէրկիյէ թապի օլաճագ էհալինին էֆքեարընը թէնվիր իտէպիլիր։ Պու իսէ, մէմլէքէթճէ ումում ֆայտէլի պիր թէտպիր տիր քի, մուպահասա վէ միւզաքէրէնին ինթաճ իթտիկի իշարաթա կէօրէ, վէրիլէճէք գարարըն ֆայտէլերի եախօտ մահզուրլարը կէօսթէրիլմիշ իլէ, պիր գանունէ լայիհասը գապուլ վէ եա րէտտ օլունապիլիր։

«Էկէր Արնավուտլարըն թէշէքքիւ իթտիլէրի օզքրուա վէրկիլէրի բարլամէնթօտան կէչմէ իտի, ինթիմալ քի գապուլ օլընմայաճագ վէ պինաէն ալէյհ չիմտիքի իսեան տա վուգուա կէլմէյէճէք իտի։

«Անճագ վէգաիյի ախիրէտէ սօն տէօղ հիւքիւմէթտէ գալմալը տըր, ասայիշ իպգա իտիլմէլի տիր։ Ֆագաթ պու պապտէ թէէննի իլէ հարէքէթ իթմէք լազըմ տըր։ Տախիլիէ նազըրընըն պիտուչ վէ Նատան տէտիկի քիմսէլէր՝ էհէմմիյէթլի էֆրատ տըրլար։ Միւմքին մէրթէպէ հիլմ իլէ քէնտիլէրինի նիզամ ու ինթիզամա կէթիրմէք լազըմ տըր։»

.*. Տախիլիէ նէզարէթինտէն ղազէթալարա թէպլիղ օլընան մալիւմաթա կէօրէ, Արնավուտլըղա վուգու պուլան սէվգիեաթը ասքէրիէ իքմալ իտիլմիշ տիր։ Հիւքիւմէթ, աշ Արնավուտլարա իթաաթ իթմէյէնլերի նասիհաթ իտէճէք տիր. էկէր պունլար տինլէմէզլէր իսէ, իսեանըն էօնիւնիւ ալմագ իչին հիւքիւմէթճէ թէտապիրի չէտիտէյէ միւրաճաաթ իտիլէճէք տիր։ Տախիլիէնին թէպլիղաթընտա տէնիլիեօր քի, Բրիշթինէ միւթէսարրըֆը՝ չէհրին իսլէմասընը թօպլաեարագ, Փանուշը էսասի աճ քեամընտա կէօրէ հարէքէթ իթմէլէրինի թավսիյէ իթմիշ տիր. լաքին պունլար՝ ասըլարըն բէյխլէրինէ պիր տէֆա տահա նասիհաթլար վէրիլմէսինի, չիւնքի պու սուրէթլէ պէլքի Իսլամլար արասընտա գան տէօքիւլմէսինին էօնիւ ալընմըշ օլաճաղընը թէքլիֆ իթմիշլէր իսէ տէ, միւթէսարրըֆ՝ հիւքիւմէթին վազիֆէսի, սիլահլա իսեան իտէնլէրի թէտիպ լիւզումընը իպալէ իթմէքտէն իպարէթ օլտուղը նէզարէտն, ճինաեաթա թէսատիւֆ իտէնլէրէ գարշը հիւքիւմէթճէ թէքրար նասիհաթ իտիլմէեէճէկինի, վէ ճօն անագ օլանլարըն թէէտիպինտէն գաթիեն վազ կէչիլմէեէճէկինի, պունունլա պէրապէր գան տէօքիւլմէսինին էօնիւնիւ ալմագ իւզրէ, քէօյլիւլէրէ եէնիտէն լազըմ կէլէն նասիհաթըն վէրիլմէսի թէքլիֆինի գապուլ իթմիշ տիր։

Միւթէսարրըֆ, իսեանըն հալինէ տաիր Տախիլիէ նէզարէթինէ կէօնտէրտիկի պիր թէլէկրաֆնամէտէ, Արնավուտ ասըլարընըն Բրիշթինէտէ վէ մահալը սաիրէտէ թօփլանմասընտա մուճիպը էնտիշէ հիչ պիր չէյ օլմատըղընը վէ սօն վագըալարըն՝ մահզա պազը պէտխահլարըն էսէրը թահրիգ վէ թէշվիգի իտուկինէ չիւպհէ իտիլմէտիկինի պիլտիրտիկի տախի մէզքիւր թէլկրաֆթա պէեան օլընմըշ տըր։

Բէօյլէ կէօնտէրիլմիշ օլան իւլէմանըն իշարաթընա նէզարէն, ասը բէյխլէրի արզը իթաաթա գարար վէրմիշլէր իսէ տէ, էհալի իլէ կէօրիւշէրէք, պիր ճէվապ զաթի վէրմէք իչին մէօհլէթ թալէպ, վէ հարաքէաթը ասքէրիյէնին մուվաքքաթէն տուրտուրըլմասընը թէքլիֆ իթմիշլէր իսէ տէ, միւթէսարրըֆ, պունլարա ճէվապէն, էօն աճագ օլանլարըն պիլա գայտ թէէտիպ իտիլէճէքլէրինի վէ չու սըրատա հագգը գանունըն թէմամիյէ մուհաֆազա օլընաճաղընը, ֆագաթ տիկէր ասըլարըն պիլա թէէխիր իթաաթ իթմէլէրի լազըմ կէլտիկինի պիլտիրմիշ տիր։

Արնավուտլըգտա եէնիտէն իսեան զուհուրընին մէնի, անճագ գարարլաշտըրըլան իսլահաթըն մէվգիի իճրայէ վազըլմա գապիլ օլաճաղը. վէ պու իսլահաթըն Արնավուտլար թարաֆընտան տախի մէմնունիյէթլէ գապուլ իտիլէճէկի՝ մէզքիւր թէպլիղաթըն խաթիմէսինտէ պէեան օլընմըշ տըր։

.*. Արնավուտլըղա կէօնտէրիլէն ասաքիրին պաշ գումանտանլըղընա թայինն օլընան Իւչիւնճիւ օրտունըն իւչիւնճիւ ալայը գումանտանը Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա ճումա կիւնիւ էտիրնէ թարիգիյլէ Իսթանպօլա կէլմիշ, վէ օ կիւնիւ հարպիէ նազըրը իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։— Շէհրիմիզտէ պուլընան Գօսովա վալիսի Մազհար պէյ տէ՝ ճումա իրթէսի կիւնիւ սապահլայըն բաշա վէ տախիլիէ նազըրը իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։ Տախիլիէ նազըրը տա օ ագշամը Արնավուտլըգ հագգընտա սատրազամ իլէ կէօրիւշմիւշ տիւր։

Իւշքիւպ, 8 ապրիլ.— Պու կիւն ասքէր իլէ ասըլար պէյնինտէ պազը քիւչիւք վէ էհէմմիյէթսիզ միւսատէմէլէր վուգու պուլմըշ տըր։ Էլպէսան Ֆուատ վէ Շէվգի բաշալար գումանտասընտա պուլընան 8 թապուր ասքէր՝ պաթարիալարըլա պէրապէր Բրիշթինէ եագընընտա պիր գաչ պին ասը Արնավուտը մուհասարէ իթմիշլէր տիր։ Ասըլար, պիր գաչ քէրրէ իթաաթա տավէթ օլընմըշլար իսէ տէ, էվվէլէ իմթիեազլարընը թալէպ իտէրէք, իթաաթ թէքլիֆինի չէտիտէն րէտտ իթմիշլէր տիր։ Իսթանպօլտան սաֆէրպէրլիկէ պէքլէնմէքտէ օլան խասսա ասաքիրինին կէլմէսինէ տէկին իւչէրիյէ հարէքէթ իթմէմէսի պուրատա պուլունան թապուրլարա էմր օլընմըշ տըր։ Մէմուլ օլընտըղը իւզրէ տէօրթ կիւն զարֆընտա գումանտասընտա ասքէրինին թօպլանմասը իքմալ օլընտուղընտա, Ճավիտ բաշա՝ ումում ասքէր գումանտասընը տէրուհտէ իտէճէք տիր։

Ասըլարըն էվվէլէ թէրքը սիլահ վէ տօղը իթաաթ իթմէլէրի թէքլիֆ իտիլէճէք, վէ գապուլ իթմէտիքլէրի թագտիրտէ, հիւճումա պաշլանաճագ տըր։

Բէչթա, 8 ապրիլ.— Սըրպ ղազէթալարընըն Արնավուտլըգ իսեանընտա Ավուսթրիանըն պարմաղը պուլընտըղը, վէ հատիսէնին պիր գաչ Ավուսթրիալը մէմուրլարին խաֆիյէնին թէշվիգլէրի նէթիճէսինտէ վուգուա կէլտիկի հօլընտաքի ֆըգրալարը՝ Վիէննա վէ Բէչթա մէհաֆիլի սիեասիյէսինտէ ֆէվգէլատէ հէյէճանը մուճիպ օլմըշ տըր։ Արնավուտ գավմընը թահրիք իտիլմէտիքլէրի քի. զուհուր իտէն գարըշըգլըգ սըրֆ մահալլի տիր, վէ էկէր Արնավուտլար իչինտէ մէնֆաաթլարը պուլընան պազը էլպաշըլար տա վար իսէ, պունլարըն Ավուսթրիա իլէ միւնասէպաթտա պուլընտուգլարընը գանաաթ իթմէք խաթա տըր, չիւնքի Պալգանլարտա ասայիշին մուհաֆազասընա, Թիւրքիա գատար Ավուսթրիա-Մաճար տախի թապի վէ խալիսանէ մէնֆաաթտար տըր։ Սըրպլարըն՝ Ավուսթրիա-Մաճարիսթանը, Պալգանլարտաքի գարըշըգլըղըն միւշէվվիգի տէյի իթհամ իթմէլէրի՝ քէնտիլէրինին տէվլէթիմիզ հագգընտաքի հիսսիեաթընը կէօսթէրիր։ (Մաճար աժանսը։)

Սէլանիք, 8 ապրիլ.— Իւչիւնճիւ օրտու գումանտանը, պու ագշամ պէնի գապուլ իտիպ, աթիտէքի պէեանաթտա պուլընմըշ տըր. «Արնավուտլըգտա զուհուր իտէն իսեան, ումումի օլմատըղը կիպի, կէօսթէրիլմէք իսթէնիլտիկի գատար մուճիպը էնտիշէ տէյիլ տիր։ Պու պապտէ նէշրըլան հավատիսին պիր գըսմը մուպալէղալը տըր։ Թապի հիւքիւմէթ վէ մէմուրինի ասքէրիէ հէր տիւրլիւ թէհլիքէնին էօնիւնիւ ալմագ իչին թէտապիրի միւէսսիրէ իթթիխազ իտէճէք տիրլէր։ Լաքին չիմտիլիք անվալ մուճիպը էնտիշէ տէյիլ տիր, վէ պէք եագընտա ինթիզամսըզլըգլարըն էօնիւ սուհուլէթլէ ալընաճաղը մէմուլ տըր։ (Աժանս Օթօման։)

Վիէննա, 10 ապրիլ.— Արնավուտլարըն՝ կէօյա Ավուսթրիա-Մաճարիսթան պայրաղընը չէքմէյի թէհտիտ իթտիքլէրինէ տաիր էճնէպի ղազէթալարընտա կէօրիւլէն վէ չիւպհէսիզ եէնէ Սըրպ մէնպաասընտան չըգմըշ օլան անլաշըլան հավատիս գաթիեն պիասըլ ու էսաս տըր։

Պէլկրատ, 9 ապրիլ.— Բրէշթինէտէ զուհուր իտէն սօն վագըալար միւնասիպէթիյլէ Սըրպ վէ Օսմանլը հուտուտը իւզէրինտէքի Սըրպ գուվվէթի ասքէրիյէսինէ պիր խայլի թապուրլար տահա իլավէ օլընմըշ տըր։

.*. Բրիշթինէտէ ասքէր իլէ ասըլար արասընտա վուգու պուլան պիր միւսատէմէտէ, ասըլարըն միգտարը ասքէրլէրտէն չօգ զիեատէ օլտըղընտան, իքի թօփ ասըլարըն գապթընա կէչմիշ տիր։ Լաքին պիր թօպճը չավուշը՝ թօփլարտան պիրինի կէրի ալմաեա մուվաֆֆագ օլմըշ տըր։ Թարաֆը Շահանէտէն պու չավուշա 15 լիրա իհսան պույրուլմըշ տըր։

Սատրազամ բաշա ճումա ագշամը հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլընարագ, Արնավուտլըգ հագգընտա պազը մալիւմաթ վէրմիշ, վէ իթթիխազ օլընան թէտապիրի միւէսսիրէ սայէսինտէ ասայիշ ու ինզիպաթըն եագընտա իպգա օլընաճաղընա էմին պուլընտուղընը պէեան իլէմիշ տիր։

Ճումա իրթէսի ագշամը, բազար վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի պահրէն Սէլանիկէ բիատէ, թօփճը վէ թիւֆէնքճի էֆրատը ասքէրիյէսի կէօնտէրիլմիշ տիր։ Հարպիէ նազըրը Մահմուտ Շէվքէթ բաշա իլէ տիկէր իւմէրայի ասքէրիյէ՝ ասքէրին չէհրի սպիմէթինտէ հազըր պուլընմըշլար տըր։

Սէլանիքտէն «Լա Թիւրքի»յէ եազըլմըշ տըր. «Պօյը բէօմի զէվաթըն էֆքեարընա, Արնավուտլըգտա զուհուրա կէլէն իսեան, չիմտիյէ գատար վուգու պուլմըշ օլան իսեանլարտան զիեատէ չէտիտ վէ վէխիմ տիր։ Շիմտիքի հալտէ, պու իսթիլալ, խուսուսիյլէ Բրիշթինէտէ տէմիր եօլը ճիվարընտա թահտիտ իտիլմիշ զաննօլունուեօր, վէ պունտան մագսատ տէ՝ իշէրլէրէ գուվվէյի ասքէրիյէ կէօնտէրիլմէսինի մէնի իթմէք տիր։ Օ թարաֆլարտան կէլէն էշխասըն րիվայէթինէ նազարէն, իւչ կիւնտէն պէրի գան տէօքիւլմէքտէ պուլունմըշ տըր։ Հիւքիւմէթը մահալլիյէ, պու իսթիլալը պիր ան էվվէլ թէսքին իթմէք իսթէեօր։ Պուրատան մահալլը վագըայա 9 թապուր ասքէր իլէ 4 պաթարիա կէօնտէրիլմիշ տիր։ Աճէլէթէն տիկէր 8 թապուր տահա կէօնտէրիլէճէք տիր։

Ճումա իրթէսի կիւնիւ սատրազամ տաիրէսինտէ, տախիլիէ նազըրը իլէ սատարէթ միւսթէշարը Ասըմ պէյ՝ Իպէք վէ Բրիշթինէ ճիվարը անվալի իւզէրինէ միւզաքէրէ իթմիշլէր տիր։

Ասաքիր Թարաֆընտան Թաագիպ իտիլէն Արնավուտլարըն Սըրպիսյա կիրմէլէրինի մէն իչին իւզրէ Թէտապիրի լազըմէնինին իթթիխազ օլընտըղընա տաիր Սըրպիա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Պապը Ալիյէ ենիտէն թէմինաթ վէրիլմիշ տիր։

Սէլանիք, 10 ապրիլ.— Պրիշթինէյէ սէվգիեաթը ասքէրիէ քէմալը կէրմի իլէ տէվամ իտիյօր։ Պիրինճի օրտու Թապուրլարը պուրատա վասըլ օլուլար վէ Եօգարը Արնավուտլըղա կիթտիլէր։ Պինլէրճէ Արնավուտլար, էլան Պրիշթինէտէն Միթրօվիչաեա կիտէն եօլըն իւզէրինտէ վէ Սուլթան Մուրատըն Թիւրպէսի եագընընտա Թօբլանմըշ տըրլար։ Պունլար, ասքէրիճէ էն ֆայտէլի մէվգիլէրի իշղալ իտիյօրլար։ Մէսքէնլէրինէ ավտէթ իչին իւզրէ պունլարըն ասուտանէ սուրէթտէ թէսքինինէ չալըշըլըյօր։

** Բազար կիւնքի Մէճլիսի Վիւքէլատա Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա տախի պուլունմըշ վէ Արնավուտլըգ ահվալինէ տաիր ճէրէեան իտէն միւզաքէրաթա իշթիրաք իթմիշ տիր։ Պու արա տախիլիէ նազըրը, Իթթիհատ Ֆըրգասընըն իճթիմաընտա պուլունտըղընտան, միւսթէշարը, ահվալը մէզքիւրէ հագգընտա մալիւմաթ վէրմէք իւզրէ ճէլպ իտիլմիշ տիր։

Բէթրէսպուրկ, 10 ապրիլ.— Արնավուտլըգ իխթիլալը մէհաֆիլի սիասիյէմիզտէ քէմալը տիգգաթլա թէագիպ օլունուեօր, վէ պու իխթիլալըն՝ Պալգան հիւքիւմէթլէրի արասընտաքի իթիլաֆա մանի օլմագ իչին հուսուլէ կէթիրիլտիկի զանն իտիլիեօր։ Պազը ղազէթալար, Արնավուտլարը Թահրիգ իթմիշ, վէ քէնտիլէրինի իսեանա թէշվիգ էյլէմիշ օլմասընտան տօլայը Ավսթրիա ալէյհինտէ շիտտէթլի մէգալէլէր եազըեօրլար։ Ալէլ ումում Ռուս ղազէթալարը, Ռուսիանըն սուլհփէրվէրանէ սայ ու ղայրէթլէրինէ մումանաաթ իթմէսինտէն տօլայը Ավսթրիա տիբլօմասիսինի մուախէզէ իթմէքտէ տիրլէր։

Ռօմա, 10 ապրիլ.— Իթալիա բարլամէնթօսը ազասընտան Մարթինի՝ Արնավուտլար իլէ կէօրիւշմիւշ տիւր։ Պունլար, Արնավուտլարըն հարաքեաթը իխթիլալիյէսիյլէ տիկէր տէվլէթլէրտէ մուգիմ Արնավուտլարըն հարաքեաթը արասընտա միւնասէպաթ պուլունմասընը գաթիէն իմքեանսըզ ատտ իտիեօրլար։ Արնավուտլըգ իսեանը՝ մէհաֆիլի հիւքիւմէթի Փէվգէլատէ իշղալ իթմէքտէ տիր. չիւնքի Իթալիանըն Արնավուտլըգտա բէք չօգ մէնֆաաթլարը վար տըր, վէ օրատա պիր չօգ Իթալիալը սաքին տիր։— Իթալիա ֆիլօսունա, տէրհալ Օսմանլը սուլարընա կիթմէք իւզրէ էմր վէրիլմիշ տիր։— Կայէթտան պա թէլէկրաֆ իշար իտիլտիկինէ կէօրէ, պիր Իթալիա ֆիլօսունա, Նաբօլիտէ Թօբլանմագ իւզրէ էմր վէրիլմիշ տիր։ Օրատան, այըն 18ինտէ, ամիրալ Ամէրօնըն գօմանտասը ալթընտա Շարգա միւթէվէճճիհէն հարէքէթլէ, պաշլըճա լիմանլարը զիեարէթ իտէճէք տիր։ Մէզքիւր ֆիլօ, իքի այ Շարգ սուլարընտա գալըպ, յունիս 14տէ Իթալիայա ավտէթ էյլէյէճէք տիր։ «Մէսաճէրօ»նըն պէեանընա կէօրէ, Իթալիանըն Շարգ իլէ մէվճուտ օլան միւնասէպաթը նօգթայի նազարընտա, մէզքիւր պահրի նիւմայիշլէրին պէօյիւք էհէմմիյէթի պուլունմագտա տըր։

Ռօմա, 11 ապրիլ.— Տօղրու մալիւմաթ ալան մէհաֆիլտէ թէէմմին իտիլտիկինէ կէօրէ, Արնավուտլըգտա իսեան սէպէպիյլէ Իթալիա, Ռուսիա վէ Ավսթրիա պէյնինտէ թէաթիյի էֆքեար օլընմըշ վէ պունլար, գաթիէն պիթթարաֆ գալմագ վէ իսեանըն էօնիւնիւ ալմագ իւզրէ Թիւրքիանըն իթթիխազ իտէճէկի թէտապիրէ մուխալէֆէթ իթմէմէյէ գարար վէրմիշլէր տիր։— Իթալեան ղազէթալարընա Պալգան մէմլէքէթլէրինտէն չէքիլէն թէլէկրաֆլարտա, մէմլէքէթին ասաիշինի էլտէ իթմէք իւզրէ Արնավուտ միւթէպէրանը Թարաֆընտան Թէշէպպիւսաթ վուգու պուլտըղը պիլտիրիլիեօր. ղազէթալար, պու հավատիս հագգընտա միւտալիաքեարանէ պաշ իտէրէք, Արնավուտլըգտա պիր ան էվվէլ ասայիշին իգգա իտիլմէսինի թէմէննի իտիեօրլար։

Լօնտրա, 11 ապրիլ.— Թիւրքիանըն պիլճիւմլէ տօսթլարը, Արնավուտլըգ իսեանընը թէսքին իթմէք իւզրէ, հիւքիւմէթը Օսմանիէ Թարաֆընտան իթթիխազ օլունան թէտապիրտէն տօլայը մէմնունիյէթը ալիմէ պեան իթմէքտէ տիրլէր։

** Տօլմա-պաղչէ էօնիւնտէ տէմիր ախտըրմըշ օլան Համիտիէ գրուազէօրիւ իլէ Պէրգը Սաթվէթ, Սամսօն, Թաշօզ, Եար-Հիսար, Սիվրի-Հիսար, Պասրա, Սուլթան-Հիսար, Տէմիր-Հիսար, Համիտ-Ապատ վէ Մուսուլ նամ թօրբիտօլար բազար կիւնիւ հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ Պու աննատա, Կէլիպօլը վէ Տէտէ-աղաճ, վէ զանն օլունտըղընա կէօրէ, Ատրիաթիգ տէնիզինին Արնավուտլըգ սէվահիլինէ գատար կիտէճէք տիր։ Գաֆրա նամ կանպօթ տա Միտիլլիյէ կիթմիշ տիր։

** Բազար իրթէսի կիճէսի սաաթ 3տէ Իւչիւնճիւ օրտու գօմանտանլըղընտան Հարպիէ Նէզարէթինէ կէլէն պիր Թէլէկրաֆտա, Պրիշթինէ ճիվարընտա ասիլէրին էլինտէ գալան պիր Թօբ իլէ 7 նէֆէրին վէ գօշում հայվանլարընըն օրտուկեահա կէթիրիլէրէք ասքէրէ թէսլիմ իտիլտիկի, վէ ասիլէրըն բէհլիվանլէրինտէն 9 քիշինին պիլա գայտ տէխալէթ էյլէտիկի, վէ Թօբլանմըշ օլան էհալինին քեամիլէն տաղըլարագ, հէյէթը Թահգըգիյէնին տախի իշէ պաշլատըղը՝ գուվվէյի միւճթէմիա գօմանտանը միւլիւվա Ճաֆէր բաշանըն իշարընա աթֆէն պիլտիրիլմիշ տիր։— Եինէ օ կէճէ սաաթ 4տէ կէլէն տիկէր պիր թէլէկրաֆտա, բէհլիվանլէրտէն 9 քիշիտէն մաատասընըն տախի իրթէսի կիւն արզը Թէսլիմիյէթ իթմէլէրի մուգարրէր իտուկի իշար օլունմըշ տըր։— Բազար իրթէսի կիւնիւ Տախիլիէ Նէզարէթինէ Գօսօվա վալի վէքեալէթինտէն կէլէն մարտ 28 Թարիխլի պիր Թէլէկրաֆտա տախի, Թօբլանմըշ օլան խալգըն նատիմ օլարագ տաղըլտըղը, վէ բէհլիվանլէրինին տէխալէթինէ պէքլէնտիկի պիլտիրիլմիշ տիր։

** Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա՝ բազար իրթէսի կիւնիւ Տօլմապաղչէ սէրայընա ազիմէթլէ, պիլ վասըթա իլթիֆաթը Շահանէյէ մազհար օլմուշ տըր։ Թարաֆը Շէհրիարիտէն միւշարիլէյհէ ղահէթ գըյմէթտար մա գօրտօն պիր սաաթ իհտա պույրուլմըշ տըր։ Շէվքէթ բաշա՝ Գօսօվա վալիսի Մազհար պէյ իլէ օ աքշամ Պապը Ալիյէ կիտէրէք, տախիլիէ նազըրը իլէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։ Միւշարիլէյհիմա, պատէհու Թրէնլէ Էտիրնէյէ կիթմիշլէր տիր։ Ըսթասիօնտա պազը իւմէրայի ասքէրիէ վէ սաիր զէվաթը միւթէպէրէ Թարաֆընտան թէշիի օլունմըշլար տըր։ Գօսօվա վալիսի՝ Իւսքիւպէ կիթմէք իւզրէ տօղրուճա Սէլանիքէ ազիմէթ իտէճէք վէ Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա տախի Էտիրնէտէ իքի կիւն գալարագ, Իքինճի օրտուտան իճապ իտէն գուվվէյի ասքէրիյէյի ալարագ, Իւսքիւպէ ազիմէթ էյլէյէճէք տիր։— Արնավուտլըգ գօմանտանլըղը մայէթինէ Տէրխասաատէթտէն Թային օլունան զապիթան, Էտիրնէտէն կիտէճէք հէյէթէ պիրլէշմէք իւզրէ տիւն ագշամ շէհրիմիզտէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր։

** Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա, տէվրը սապըգտա միրալայ րիւթպէսիյլէ Պիւքրէշ սէֆարէթի աթաշէ միլիթէրլիկինտէ պուլունմըշ վէ օ տէվրտէ ֆէնա նազարլա կէօրիւլտիւկիւնտէն, մէզկուրէն պիլէ Իսթանպօլա կէլմէսինէ միւսաատէ օլունմամըշ տըր։ Պու սուրէթլէ օրատա օն սէնէ գատար րիւթպէտէ գալմըշ, արա սըրա Եվրօպատա սէյահաթ իթմիշ, Ռումանիա գըրալը քէնտիսինի բէք էյի թանըմըշ վէ գըրալիչանըն տախի տօնէօրլէրինտէն պիրիյէ նայիլ օլմուշ տըր։ Ինգըլապը Օսմանի իւզէրինէ Իսթանպօլա ավտէթինտէ, րիւթպէսի միրլիվալըղա թէրֆի իտիլմիշ վէ Իքինճի օրտու ֆըրգալարընտան պիրինին գօմանտանլըղընա Թային օլունմըշ տըր։ Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա՝ 31 մարտ հատիսէսի իւզէրինէ Հարէքէթ օրտուսըյլա Իսթանպօլա կէլմիշ վէ գօմանտասը ալթընտաքի ֆըրգա իլէ Եըլտըզա գարշը իճրայի հարաքեաթա մէմուր իտիլմիշ տիր։ Եըլտըզը մուհասարէ իթմէսի ազըմինտէ, Ապտիւլ Համիտ՝ ատէմլէրինտէն պիրիյլէ Շէվքէթ բաշայա չէօյլէ պիր խապէր կէօնտէրմիշ տիր. — Օ գատար ուզուն եօլ եօրիւլտիւքտէն սօնրա եօրկուն օլմասը թապիի օլան ասքէրինիզի իսթիրահաթ իթտիրինիզ. միզ տէ. չատըր ալթընտա եաթմաղընըզգա՝ Եըլտըզ սէրայընտա միւսաֆիր օլունուզ։

Շէվքէթ բաշա տա շու ճէվապը վէրմիշ տիր. —Կիտինիզ, էֆէնտիմիզէ տէյինիզ քի, գօմանտանըմտան պաշգա հիչ քիմսէտէն էմր ալմամ։

Եըլտըզըն իշղալընտան սօնրա, Շէվքէթ Թօրղուտ բաշա պիր միւտտէթ Իսթանպօլտա գալմըշ, պատէհու Էտիրնէյէ ավտէթ իթմիշ տիր։

** Պու կիւն Սէլանիքէ Հալէպ նամ վաբօր իլէ պիր միգտար ասքէր կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Ճումա իրթէսի կիւնիւ, մէճլիս, Ահմէտ Րիզա պէյին Թահթը րիեասէթինտէ իճթիմա իթմիշ տիր։ Իհթիխապ զապըթլէրինէ տաիր գանունու լայիհասը, Մէճլիսի աեանտա պազը Թատիլաթա ուղրաեարագ, Մէճլիսի մէպուսանա իատէ օլընմըշ տըր։ Մէզքիւր Թատիլաթ, ուզուն միւզաքէրէյի իճապ իթմէքսիզին Թաստիգ գըլընմըշ տըր։ Ատանա վէ Հալէպ Թիւճճարընըն Թէավիւնի հիսապաթը գանունընըն Ցընճը մատտէսինէ գայտ օլմագ իւզրէ մալիէ նազըրը Թարաֆընտան Թագտիմ իտիլէն գանուն լայիհասը, միւզաքէրէսիզ գապուլ իտիլմիշ տիր։ Տէվլէթին մուհասէպաթը ումումիյէսինէ տաիր մալիէ նազըրընըն Թագտիմ իթտիկի գանուն լայիհասը, նազըրը միւշարիլէյհին նութգընտան սօնրա նազարը տիգգաթա ալընարագ, մատտէլէրինին միւզաքէրէսինէ պաշլանմըշ տըր։ Պիրինճի մատտէ՝ պիւտճէ քէլիմէսինին հուտուտընը Թային իթմէքտէ տիր։ Իքինճի մատտէ՝ պիւտճէ զէմանընըն, մարտտան մարտա գատար, սէնէնին 12 այը օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ տիր։ Իւչիւնճիւ մատտէ՝ պիր սէնէլիք թէտարիքաթըն մարտըն օնունա գատար վէ վէրկիլէր Թահսիլինին ապրիլ սօնունա գատար վագը օլտըղընը Թային էյլէմէքտէ տիր։ Տէօրտիւնճիւ մատտէտէ, պիր սէնէյէ Թախսիս օլունմըշ օլան ագչէնին՝ եէնի մէվատը Փէվգէլատէյէ Թախսիսաթ մագամընտա գուլլանըլամայաճաղը, վէ պէշինճի մատտէտէ, պիր սէնէտէ Թէտարիյէ օլունամայան ագչէնին՝ կէլէճէք սէնէ զարֆընտա Փազլա Թախսիսաթ մագամընտա գուլլանըլապիլէճէկի կէօսթէրիլմիշ տիր։

Պու մատտէլէր՝ պիլա Թատիլ գապուլ օլընմըշ տըր։

Մէճլիս, պիր միւտտէթ Թատիլինտէն սօնրա, Թէքրար աչըլտըղընտա, Արնավուտլըգ ահվալինտէն պահս օլընմըշ տըր։

Կիւմիւլճինէ մէպուսը Իսմայիլ Հագգը պէյ՝ Գօսօվա վիլայէթինտէ վուգուա կէլէն ահվալտէն պահս իթմէք իսթէմիշ, վէ պազըլար՝ պու պապտէ պիր Թագրիր վէրիլմէսի լիւզումընը մէյտանա գօյտուգլարընտա, էհալի ֆըրգասը րէիսի միւշարիլէյհ Իսմայիլ Հագգը պէյ՝ «Պիր ազտան րիեասէթէ Թագտիմ իտէճէկիմ Թագրիրին էհէմմիյէթլէրինի անլաթմագ իչին պու սէօզլէրի սէօյլէյօրում» տէմիշ վէ Թագրիրի վէրմիշ տիր։

Քեամիլ բաշա Թարաֆընտան օգունան Թագրիրին մէալի պէր վէճհը աթի տիր. «Պիր գաչ կիւնտէն պէրու Ռումէլիտէ գան ագըեօր։ Էֆքեարը ումումիյէ, պու գանը վագըալար իլէ մէշղուլ տըր։ Մէճլիսի մէպուսան, պու վագըալար հագգընտա վագըֆ օլմալը։ Իմտի իշպու չալըշմալար Թէէսսիւֆ վագըալարըն էհէմմիյէթի հագգընտա սատրազամ բաշայը իսթիճվապ իթմէյի Թէքլիֆ իտէրիմ.»

Պրիշթինէ, Իւսքիւպ, Իպէք, Սէնիճէ, Տիւրացցօ, Էրկէրի մէպուսլարը, էհալի քեաֆֆէսի Արնավուտ մէպուսլար, «Իրթիճա քէլիմէսի ալթընտա լէքէտար իտիլէն Արնավուտլարըն պու իֆթիրատան Թէմիզլէնմէսի իչին այնի մէսէլէ հագգընտա սատրազամ բաշայը իսթիճվապ զըմնընտա» իքինճի պիր Թագրիր վէրմիշլէր տիր։ Հասան պէյ տախի, Արնավուտ րէֆիգլէրի նամընա, Արնավուտլըգտաքի գարըշըգլըգլարըն՝ հէր վալինին իգթիտարսըզլըղը վէ տալէթսիզլիք նէթիճէսի օլտըղընը, վէ իճապ իտէրսէ, պունուն իսպաթլարընը տա կէօսթէրէճէկինի պէեան իթմիշ տիր։

Իթթիհատ ֆըրգասը րէիսի Թալաթ պէյ՝ պու Թագրիրլէրտէ, խուսուսիյլէ Իսմայիլ Հագգը պէյին Թագրիրինտէ սիեասի մէսուլիյէթտէն պահս օլընմատըղընտան, Իսմայիլ պէյին Թագրիրի գապուլ օլընապիլէճէկինի, ֆագաթ Հասան պէյին պէեանաթը՝ տախիլիէ նազըրընը իթթիհամ գապիլինտէն օլտըղընտան, պու մէսէլէ վէ վալինին գուսուրլարընը կէօսթէրէրէք, պիր Թագրիր վէրիլմէսի լազըմ կէլտիկինի իֆատէ էյլէմիշ տիր։ «Սիւալ» վէ «իսթիճվաբ» քէլիմէլէրի արասընտաքի ֆարգա տաիր պիր միւտտէթ մուբահասա ճէրէեան իթմիշ, վէ Սըտգը պէյ իլէ Զէրիա պէյ՝ պու ֆարգը Թային իտէրէք, մէսուլիյէթի սիեասիյէի իճապ իթտիրմէյէն մէզքիւր Թագրիրլէրին սիւալ մագամընտա գապուլինի Թէքլիֆ էյլէմիշլէր տիր։ Մէճլիս, գարարընը բազար իրթէսիյէ Թալիգ իթմիշ տիր։

Թէնսիգաթ գանունու լայիհասընըն զէյլինէ իքինճի տէրէճէտէ էհէմմիյէթլի պազը մատտէլէրին իլավէսի խուսուսը, միւզաքէրէսիզ գապուլ օլընմըշ տըր։ Տէվլէթին ումումի մուհասէպաթը գանունու լայիհասընըն 6ընճը մատտէսինտէն 31 մատտէսինէ գատար պիլա միւզաքէրէ գապուլ օլընմըշ վէ գանունըն Թէքմիլի գապուլ օլընաճագ իքէն, մալիէ նազըրընըն Պապը Ալիյէ ազիմէթի սէպէպիյլէ գապիլ օլամամըշ տըր։

Մէճլիս, կէճ վագըթ խիթամ պուլմըշ տըր։

** Տէրսիմ մէպուսը Լութֆի Ֆիքրի պէյին՝ տիվանը հարպ իլէ իտարէի էօրֆիէ հագգընտաքի իսթիզահը միւնասէպէթիյլէ բազար իրթէսի կիւնքի իճթիմա, Փէվգէլատէ պիր մահիյէթ ալմըշ տըր։ Արնավուտլըգ ահվալինէ տաիր իտիլէճէք սիւալ տախի իճթիմաըն էհէմմիյէթինի արթըրմըշ տըր։ Սամիին, հէր վագըթտան զիեատէ օլուպ, չօգլար, տուրաճագ եէր պուլամատըգլարընտան, ավտէթէ մէճպուր օլմըշլար տըր։

Պազը էհէմմիյէթսիզ Թագրիրլէրին օգունմասընտան սօնրա, սատրազամ բաշա կէլմիշ վէ քիւրսիյէ չըգարագ, քէնտիսինէ վագը օլան իսթիզահա չու եօլտա ճէվապ վէրմիշ տիր. «Լութֆի Ֆիքրի պէյին իսթիզահը պիր մուգատտէմէ իլէ իքի մատտէտէն իպարէթ տիր։ Մուգատտէմէտէ, հիւքիւմէթ իլէ տիվանը հարպըն միւնասէպաթընտա, Մէշրութիյէթին էսաս վէ ճէվհէրինի պիլէ չիւրիւտէճէկի կէօսթէրէճէք Փէվգէլատէ պիր հալ մէվճուտ օլտըղը պէեան, վէ տէլիլ մագամընտա՝ Էվգաֆ մուհասէպէճիսի Նէճաթի պէյին վագըասը վէ Թաթիլ իտիլէն ղազէթալար հագգընտա տիվանը մէզքիւրըն վէրտիկի գարար զիքր իտիլիեօր։ Միւպհէմ պիր իֆատէյէ պէն տէ ումումի պիր սուրէթտէ ճէվապ վէրէրէք տէրիմ տիր քի, «Տիվանը հարպ իլէ հիւքիւմէթին միւնասէպաթը օ գատար Թապիի տիր քի, պունտան տօլայը Մէշրութիյէթին էսասընա խալէլ կէթիրիլմիշ կիպի պաղըրմասընա այա մահալլ եօգ տըր։ Վուգուաթա կէլինճէ, Էվգաֆ Նէզարէթինէ մուգատիրի Նիզամ պէյը Թէճավիւզաթ օլուեօր տէյի մէճլիսինիզէ պիր Թագրիր վէրիլմիշ, վէ պու Թագրիր՝ գավվէյի

իճրաիէյէ, օրատան տա էվգաֆ նէզարէթինէ կէլմիշ, նադըր՝ Թահգըգաթ իճրասընը էմր իթմիշ, ֆագաթ Նէճաթի պէյին իշի ուզաթտըղընը վէ թէադիգաթըն մունթազամէն իճրասընա մանի օլտուղընը կէօրմէսի ուզէրինէ, քէնտիսինէ մուվագգաթէն իշտէն էլ չէքտիրմիշ, պունլար՝ հէր վագըթ օլան շէյլէր տիր, պունլարտա ֆէվգէլատէ պիր շէյ եօգ տըր, ֆագաթ Նէճաթի պէյ՝ պանա, պու պապտէ նադըրա, վիւքէլայա վէ խարիճի մէշրութիյա գարշը Թահգիրամիզ պիր արզուհալ թագտիմ իթմիշ։ (Սատրազամ՝ պու արզուհալը օգումըշ, լաքին Արապ մէպուսլար՝ հայսիյէթլէրինէ տօգունտուղընտան, օգունմասընը խաթէմէտիշլէր տիր։) Նէճաթի պէյ՝ էվգաֆ նադըրը Հայտար պէյի Թահգիր իթմէքլէ, գանուն տէօքիւլմէսինէ սէպէպիյէթ վէրմէքլէ, խալիֆալըղըն վէ իսլամիյէթին մուգատտէս ալէմէթլէրինի Պիրինճի Սուլթան Սէլիմէ Թէսլիմ իթմիշ օլան Թէքմիլ Շէրիֆլէր սիւլալէսինի Թահգիր իթմիշ օլուեօր. պու կիւն օ սիւլալէ սայէսինտէ տիր քի, Օսմանլը Բատիշահլարը Խատիմ-իւլ-հարէմէյն-իւշ-Շէրիֆէյն բարլագ իւնվանընը թաշըեօրլար։

«Լաքին Նէճաթի պէյ, պու նօգթայը նազարը տիգգաթա ալմաեարագ, արզուհալընտա, տէվրը հազըրըն՝ տէվրը սապըգտան ֆէնա օլտուղընը պէեան իտիեօր. նէ եանըլըշ էֆքեար։ Գապինէմիզ մէնսուպ պիր նադըր՝ հագգըլը պիր սէպէպլէ քէնտիսինի իշտէն էլ չէքտիրտիկի իչին, չիմտիքի րէժիմի իթհամ իտիեօր. հալպուքի գապինէմ սիզին իթիմատընըզը գազանմըշ տըր։ Էկէր տէօրտ կիւն, գապինէ Մէշրութիյէթէ գարշը խաէ վէ սիզ տէ օնըն մէմլէքէթի խարէ իթմէսինէ միւսաատէ իտիեօր իսէնիզ, տիմէք սիզ տէ էսկի րէժիմ թարաֆտարըսընըզ։ Իշթէ Նէճաթի պէյին միւֆթէրիանէ ընըն նէթիճէսի։ Լութֆի Ֆիքրի պէյ տէ՝ Նէճաթի պէյին գապահաթլը օլտուղընը գապուլ իտիեօր, ֆագաթ տիվանը հարպա չըգարըլտըղը իչին պիզի մուախէզէ իյլէեօր. անճագ պու մէսէլէտէ մազպաթամըզ՝ ատալէթին իճրասընտան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր։ Կէրէք տիվանը հարպ, կէրէք քեաֆֆէի մահքէմէլէր՝ Բատիշահըմըզ Պէշինճի Սուլթան Մէհէմմէտ խանըն նամընա ատալէթի իճրա վազիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ տիրլէր։ Մէշրութիյէթ զէմանընտա չու եա պու մէսէլէնին տիվանը հարպա թէսլիմինտէն տօլայը անըն մահիյէթը ճիտտիյէսի հագգընտա շիւպհէ իթմէք ճայիզ տէյիլ տիր։ Պինաէն ալէյհ հիւքիւմէթ, պու մէսէլէյի տիկէր պիր մահքէմէյէ թէվտի խուսուսունտա իսրար իթմէեէրէք տիվանը հարպա թէվտի իթմէքլէ խաթա իթմէմիշ տիր։ Խարիճի էօրֆիյէնին նիչին թէէսսիս իտիլտիկինի վէ էլան տէվամ իթմէքտէ օլտուղընը պիլիրսինիզ։ Իսմիտ իտէրիմ քի, Օսմանլըլար միլլէթինտէ արթըգ էֆքեարը իրթիճաիյէ եօգ տըր, լաքին խարիճի էօրֆիյէյի լաղվ իթմէք իչին Թայինի օլունան վագթա տահա չօգ զէման վար տըր։ Խարիճի էօրֆիյէնին Օսմանլըլարըն հիւրրիյէթինէ, թէայիւշլէրինէ մանի օլտուղընը քիմ սէօյլէեապիլիր։ Քիմսէ։ Խարիճի էօրֆիյէ՝ մէշրութիյէթի, էմնիյէթի վէ ինզիպաթը թանզիմ իչին թէէսսիս օլունմըշ տըր։ Նէճաթի պէյին մէսէլէսի՝ տիվանը հարպըն սէլահիյէթինէ այիտ մի տիր, տէյիլ մի տիր. իշթէ պէնիմ պու պապտաքի նօգթայի նազարըմ. Նէճաթի պէյ նիչին քէնտի արզուհալընը Թապ իթտիրիփ, պունուն պէք չօգ նիւսխէլէրինի վիլայէթլէրէ, խուսուսա Գօսօվայա, Թըրապիզօնա վէ Գաստըմունիա թէվզի իթտի։ Հիւքիւմէթի վէ խարիճի մէշրութայը թահգիր իթմիշ օլմասընտան տօլայը աղըրլըգ իչին մի, եօգսա խարիճի հազըրէյի Արնավուտլար իլէ Զէրքէզլէր նէզտինտէ իթիպարտան տիւշիւրմէքտէ մէնֆաաթը մախսուսէսի՝ մի վար տըր։ Հէր հալտէ պու ճիւրմլէրտէն պիրինի իճրա իթմիշ օլտուղընտան, մուհաքէմէսինի տիվանը հարպա թէվտի իթտիք. պիրա օրասը տա պիր մահքէմէ տիր, վէ քիմսէ տէյէմէզ քի, ատալէթէ գարշը գարարլար վէրմէքտէ տիր։ Իսթիյզահըն իքինճի մատտէսինէ, եանի տիվանը հարպըն թաթիլ իթտիրտիկի ղազէթալարըն տիկէր խիտմէթէ օլունամաեաճագընա կէլինճէ, տիվանը հարպըն պու Թալէպի վէ գարարը պէք հագլը տըր։ Խարիճի էօրֆիյէնին նէ՞ ամմէքլէ օլտուղընը վէ տիվանը հարպըն նասըլ պիր սէլահիյէթի պուլունտուղընը պիլիրսինիզ։ Շիմտիքի տիվանը հարպ՝ լիւզում կէօրմէտիկի իչին պէք չէտին մուամէլէ իճրա իթմէեօր։ Վէլհասըլ պիր մէմլէքէթ՝ հիւքիւմէթսիզլիքլէ տէյիլ, իլա հիւքիւմէթլէ իտարէ օլունապիլիր. պիզիմ մազպաթամըզ իսէ, էյիլիկէ չալըշմագ տըր։ Իսմիտ իտէրիմ քի, իզահաթըմը քեաֆի տատ իտէրսինիզ։» (Իթթիհատ վէ Թէրագգը ֆըրգասը թարաֆընտան շիտտէթլի ալգըշլար։) (Տէվամը)

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կ-Բաթրիկին ինթիխապը իչին Ադլիյէ նէզարէթինէ Բաթրիգխանէմիզտէն վէրիլէն թագրիրին ճէվապընա պու կիւն պէքլէնիեօր։ Էղէր ինթիմալէ վէ պազը մալիւմաթը խուսուսիյէ կէօրէ, հիւքիւմէթ, քեաֆֆէյի էբիսգօբօսլարըմըզըն Կ-Բաթրիգլիկէ գապիլի ինթիխապ օլտուգլարընը թաստիգէն, թագտիմ օլընան եասմի ճէտվէլինի այնէն իատէ իտէճէք տիր։ Պու ճիհէթլէ զաթէն չիւպհէ իտիլէմէզ վէ հիւքիւմէթճէ էբիսգօբօսան եասմիսինին իսթէնիլմէսի տէ՝ ուսուլ վէ ատաթը ճարիյէ րիայէթէն պաշգա պիր սէպէպլէ օլտուղը խաթըրա կէլէմէզ իտի. զիրա էվվէլ էմիրտէ էբիսգօբօսլարըմըզ միւեանընտա տէվլէթ վէ միլլէթէ լէքէլէնմիշ հիչ պիր նէֆէր պուլունմատըղը կիպի, — զիրա եօղսա օլսա, մէրխասալըգ մէմուրիյէթինի իճրա իթմէլէրի գապիլ օլամազ իտի, — սանիրէն տէ՝ տէվրը իսթիպտատտա վագը օլան սուի հալ, եանի չու եա պու էբիսգօբոս իւզէրինէ քէյֆի մաէչա եախօտ չունըն պունըն Թէշվիգ վէ Թահրիգիյլէ ազըր պիր լէքէ սիւրերէք, իսմինի չըգարմագ, տէվրը Մէշրութիյէթտէ խաթըրա կէլէմէզ իտի։ Իշթէ չու սուրէթլէ տէ Մէշրութիյէթին բարլագ պիր նիւմունէսի կէօրիւլմիւշ օլըեօր քի, պունտան տօլայը հէմ մէմլէքէթէ, հէմ ճէմաաթըմըզա արզը շիւքրան իթմէք թապիի տիր։

** Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, էբիսգօբօսլարըմըզըն եասմի ճէտվէլինտէ, Կ-Բաթրիկի սապըգըն իսմի տէրճ իտիլմէմիշ տիր։ Պիզ պունա պիր կէօնա մանա վէրէմէտիք։ Միւշարիլէյհ, Կ-Բաթրիգլիգտէն միւսթէֆի օլմասը պէրապէր, տէվլէթ վէ միլլէթճէ լէքէլի տէյիլ տիր, վէ պիրինճի տէֆա Կ-Բաթրիգլիգտէն խաթիֆա իթմիշ օլմասը տա, պու տէֆա տէֆա խամինին լիսթասա տէրճ իտիլմէմէսինէ սէպէպ օլամազ գանի իտիրիզ. զիրա պրագըլըմ Պապը Ալիյէ իսմիլէրի Թագտիմ իտիլէն էբիսգօբօսանըն ճիւմլէսի Կ-Բաթրիգ ինթիխապ օլընմաեագլարընը, չիմտիքի Բուամ բաթրիկի Եօվակիմ էֆ. նին իւչինճի տէֆա օլարագ բաթրիգ ինթիխապ օլընտուղընտա ունուտամամալը։ Աեառ գի, էբիսգօբոսան ճէտվէլինի թանզիմ իտէն Թագրիրին Թանզիմ հագգընտա Երեսփ. ժողովա իյզահաթը լազըմէյի վէրէճէկի կիպի, պու խուսուսը տահի իյզահ իտէճէք տիր։

** Կ-Բաթրիկին ինթիխապը կիւնինէ տէկին պազը բէք մուհիմմ մուալլագ իշլէր չէօզիւլտէն վէ պիր անտէվէլ սըրասընա գօնմալը տըր։ Էզճիւմլէ Սապպաղեան Կ-Բաթրիկին խաթիֆասընտան պու կիւնէ տէկին ազա օլընան Երեսփ. վէ Վարչ. ժողովլարըն զապթնամէլէրինտէ իմզա իտիլմէմիշ օլանլար վար իսէ, պունլար տա քէմալէն Թանզիմ իտիլէրէք, Նախագահ իլէ Ատենադպիրլէր վէ Ատենադպիրլէր Թարաֆընտան իմզա օլընմալը տըր։ Պունըն իչտիմայիյէթի հալէն վէ միւսթագպէլէն օ գատար պէօյլէ վէ աշիքեար տըր քի, ուզուն ուզատըյէ Թաֆսիլէ վէ իյզահա հաճէթ եօգ տըր։ Շու գատարը սէօյլէրիզ քի, պու պապտաքի իհմալ՝ այլարճա տէվամ իտէն Երեսփ. վէ Վարչ. ժողովլարըն մէշաղիլի մուհիմմէսինի պիւսպիւթիւն էհէմմիյէթսիզ պրագաբիլիր, վէ միւսթագպէլէն պիր չօգ մահզուր վէ միւշքիլաթը մուճիպ օլապիլիր։

** Տիւն կէճէ Վարչ. ժողով իճթիմա իթմիշ, վէ իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, Համազգեաց մէքթէպի հէյէթի խարիճիյէսինին Թէշքիլի վէ պիր միրաս մէսէլէսիյլէ իշթիղալ իյլէմիշ տիր։ — Ալլահվէրտի աէրաթլըմանընըն ինչաաթընա ագչամա սատաղա պաշլանաճագ տըր, տէնիլեօրտը. պիլմէյիզ քի, պու ինչաաթ, պալըգ գալաղա չըգա՞րտա մը պաշլանաճագ տըր։ Հալպու քի աըլըգտա Ս. Յակոբ խասթախանէսի իքի տէնէտէն պէրու, Ս. Յ. Ոսկերիան քիլիսէսի տէ պիր գաչ այլարտան պէրու աբարթըման եարըլաճագ էվլէրինին պօչ գալմասընտան տօլայը խայլիճէ զարարա ուղրաեօրլար։ Աճապա պու բապը տիւշիւնիւլիւեօր մը։

** Երեսփ. ժողովըն էօնիւմիւզտէքի ճումա կէճէսի իճթիմա իտէճէկի խապէր ալընմըշ տըր։

** Տէր. Յովսէփ Վ. Ճամճեան՝ Թէքիրտաղընտան ավտէթ իթմիշ տիր։

** Միւնհալ օլան Իզմիր Լաթին էբիսգօբօսլըղընա՝ Մօնս. Ժան Անթօնիօ Նաս միխթէրէմ բուհանի թայինի օլընմըշ տըր։ Միւմաիլէյհ՝ օթուզ սէնէ գատար Երմէնիսթանտա առաքելութիւն վազի-ֆէսինի իֆա իթմիշ, վէ 12-13 սէնէ էվվէլքի զըլթալ էսնասընտա պիւլէրճէ Երմէնիլէրի էօլիւմտէն գուրթարմըշ տըր։ Պու զաթըմ վէ համիյէթլի զաթը, լահըգ օլտուղը ասըրէթլէ խաթիրպալ իթմէք իւզրէ, Իզմիր Երմէնի-գաթօլիք վէ Երմէնի միլլէթտաշլարըմըզ թարաֆընտան պազը թէթարիքեաթ կէօրիւլմէքտէ օլտուղը խապէր ալընմըշ տըր։

** Բաթրիգխանէմիզ գարու քէհեասը Գեր. Անտոն Վ. Իսկէնտէրեանըն, մէմուրիյէթինի հիւսնի իյֆա իթմէքտէ օլմասընտան տօլայը Թարաֆ Թարաֆ մէմնունիյէթ պախշ խապէրլէր ալըեօրըզ։ Միւմաիլէյհ, Թագրիր մէսէլէսինտէ տէվաիրի այիտէսինէ Թէշէպպիւսաթը լազըմէյի իճրա իթտիկի կիպի, կէչէնտէ Նասըլսա Իսլամիյէթէ տէխալէթ իթտիրիլմիշ օլան ֆագաթ Գաթօլիք գալմագ իսթէեէն պիր Երմէնի-գաթօլիք գատընը իչին, մէրճիինէ միւրաճաաթ իտէրէք վէ իշի մէյտանա գօեարագ, մէրգումէյի իլմէ քէնտի Բիլիսէսինէ տէխալէթ իթտիրմիշ, վէ պազը ֆուգարա վէ միւհթաճ ֆամիլեալարա մէտարը թէայիւշ թէտարիքի իչին, Հարպիյէ նէզարէթի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթլա, քէնտի քէֆալէթի Թահթընտա, տիքիլէճէք ասքէր էլպիսէլէրինին ճէմաաթըմըզ միւհթաճ ֆամիլեալարընա վէրիլմէսինէ մուվաֆագ օլմըշ տըր։ Իսկէնտէրեան Վ. ին պու կիպի խըտմէթլէրի վէ սայ ու ղայրէթի շայեանը թագտիր տիր։

** Սօն չայեանը թէէսսիւֆ վագըալար սէպէպիյլէ, Բիւզանդ էֆ. Քէչեան, Մինաս էֆ. Չերազ վէ Երուանդ էֆ. Օտեան՝ Երմէնի բաթրիգխանէսի Երես. ժողով ազալըղընտան իսթիֆա իթմիշլէր տիր։

** Պիլէճիքտէ Էրմէնի յեղափոխականլարը արասընտա պիր գավկա վուգու պուլարագ, չարշըլըն գափանտըղը, չէհիրտէ Թարիֆ օլունմազ պիր հէյէճան հուսուլէ կէլտիկի, վէ նիհայէթ զապթիյէնին միւտախալէսիյլէ գովկաճըլարտան 20 գատարընըն տէրտէսթ իտիլտիկի՝ Պիլէճիքտէն ալընան խապէրլէրտէն անլաշըլըեօր։

Թէէսսիւֆէն խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Երեսփոխանական վէ Վարչական ժողովլար ազասընտան վէ Կաթողիկոսարան քեաթիպլէրինտէն Գեր. Յովսէփ Վ. Ճամճեանըն վալիտէսի միւհթէրէմէսի, պիր զէմանտան պէրու տուչար օլտուղը խասթալըղտան գուրթուլամայարագ, Թէքիրտաղընտա վէֆաթ իթմիշ տիր։ — Ճամճեան ֆամիլեասը, գաթէն Թէքիրտաղը միւթէթէպերանընտան օլուպ, միւմաիլէյհա իսէ, ախտար վէ խայրխահ պիր գատըն օլմասըյլա, վէֆաթը էհալիյէ սինէսինտէ պաշգա, քէնտիսինի թանըեանլարը տախի տիւչարը հիւզն ու մաթէմ իյլէմիշ օլտուղընտան, ճէնազէ ալայը, լահըգ օլտուղը սուրէթտէ իճրա իգիլմիշ տիր։ — Մախտումը միւհթէրէմի Գեր. Յովսէփ Վ. Ճամճեանա, վալիտէի միւհթէրէմէսինին ղայպը էպէտիսինտէն տօլայը Ճէնապը Հագգտան սապըր ճէմիլ վէ թէսէլլիեաթ թէմէննի իտէրիզ։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Զաթը հազրէթը Բատիշահինին միւէ բահաթսըզլըղընտան միւզտարիպ օլտուգլարընը «Լա Թիւրքի» Թէէսսիւֆլէ եազըմըշ տըր։

Պու կիւն Մարտ 31 վագըայը մալիւմէսինին տէվրի սէնէվիսի օլտուղընտան, իչպու վագըանըն գուրպանլարը օլանլարըն խաթըրաթընը բուհու իչին Եէնի Ճամիտէ բահմէթ տուասը օգունաճագ տըր։

Հիւքիւմէթը Օսմանիէ՝ Թուրինօ վէ Բոմա սէրկիլէրինէ իշթիրաք իթմէյէ գարար վէրմիշ տիր։

Օսմանլը տար իւլ ֆինունընտա մուալլիմ Ահմէտ Միդհաթ պէյ, Պէրլին տար իւլ ֆինունընըն 100իւնճիւ սէնէյի տէվրիյէսինէ, Օսմանլը տար իւլ ֆինունը Թարաֆընտան հազըր պուլունաճագ տըր։

Նաֆիա նէզարէթինէ փէնն միւշավիրի Սէրվիչէն էֆ. վէ տէմիր եօլլար միւտիրի Մուխթար պէյ, եագընտա Պէրն չէհրինտէ ագտ օլունաճագ տէմիր եօլլար միւխթէլիթ գօնկրէսինէ Օսմանլը մուրախխասլարը Թայինի օլունմըշլար տըր։

Պուլկարիսթան վէ Սըրպիա գըրալլարընըն Իսթանպօլը զիեարէթլէրի միւնասէպէթիյլէ գարանտիլմիշ օլան Երլօզ պաղչէլէրի, Թէքրար էհալի իչին աչըլմըշ տըր։

Շէհրին միւհթաճինինէ Թէվզի օլունմագ իւզրէ, Սըրպիա գըրալը Թարաֆընտան Շէհիր էմանէթինէ 5000 ֆրանգ իհսան վէրիլմիշ տիր։

Նէճիպ Տրակա պէյ իլէ տիկէր պիր Արնավուտ մէպուսը՝ Իթթիհատ վէ Թէրագգը ֆըրգասընտան իսթիֆա իթմիշլէր տիր։

Էհալի ֆըրգասը ազալարը, բազար կիւնիւ, բէյիսլէրի օլան Կիւմիւլճինէ մէպուսը Իսմայիլ Հագգը պէյին Թահթը րիեասէթինտէ ագտը իճթիմա իյլէմիշլէր տիր։

Նաֆիա նէզարէթի ֆէնն միւշավիրի Սէրվիչէն էֆ.՝ իսթիֆա իթտիկինէ տայիր պազը ղազէթալարըն հավատիսինի թէքզիպ իթմիշ տիր։

Մարսիլիատա պահրիէ Էֆրատը Թաթիլի իշղալ իթմիշ օլտուգլարը ճիհէթլէ, Մէսաժըրինին Պօսֆոր նամ վափօրը, պիր զէմանտան պէրու մէզքիւր լիմանտան հարէքէթ իտէմէմիշ իտի։ Պու տէֆա Թաթիլի իշղալ խիթամ պուլտուղընտան, Պօսֆոր վափօրը՝ բազար կիւնիւ Մարսիլիատան հարէքէթ իթմիշ տիր։

Թիմուրճի նահիյէսի միւհթաճինինէ մէճճանէն պուղտայ Թէվզի իտիլմէսինէ Մէճլիսի վիւքէլատա գարար վէրիլմիշ տիր։

Գուտստան ափթէքի Թէլէկրաֆ ալընմըշ տըր. — Բազար կիւնիւ Սիօն գաթօլիք քիլիսէսինին բէսմը քիւշատը, պիր կիւն էվվէլ Զիթհենոյց Լեոտէքի խասթախանէնին բէսմը քիւշատը կիպի մուհթաշէմ սուրէթտէ իճրա իտիլմիշ, վէ Ալմանիա, Ավուստրիա վէ Ընկիլթէրատան կէլմիշ օլան պինտէն զիեատէ զիեարէթճիլէր, բէսմը մէզքիւրտէ հազըր պուլունմըշլար տըր։ Թասադտան քիլիսէ վէ ճիվարը խըլնճախըլնճ տոլմըշ տըր։ Սաաթ 11 բատտէլէրինտէ վէլիւ ահտ բրէնս Այթէլ Ֆրէտէրիկ վէ զէվճէսի բրէնսէս վէ Պավիէրա բրէնսլէրի Ժօրժ վէ Գօնրատ, քիլիսէյէ կէլմէքլէ, գաբուտան՝ քօրտըլիէրապ Միւլլէր Թարաֆընտան իսթիգպալ օլունմըշլար վէ միւմայիլէյհ իլէ բրէնս տը Սալմ վէ Սիօնտաքի Բէնէտիքթեանլարըն նազըրը պիրէր նութգ իրատ իթմիշլէր տիր։ — Պատէնու բրէնսլէր վէ մայէթլէրի, բէհապիյի արգասընտան ալայ իլէ կիտէրէք, օրկանօն վէ չանլար չալընտըղը հալտէ, քիլիսէյէ կիրմիշլէր տիր։ Այինի բուհանիյէ Մօնս. Պէօրօնըն պիր նութգըյլա պաշլանմըշ, վէ պու չանատէն Լաթին էբիսգօբոսը կէլէրէք, քէնտիսինէ մախսուս եարըլմըշ օլան քիւրսիտէ այինը մէզքիւրը իֆա իթմիշ տիր։ Պատէնու, բաթրիգ հազըր օլտուղը հալտէ, Մօնս. Միւլլէր Թարաֆընտան Զայնուռ Պատարագ Թագտիս իթմիշ վէ խիթամընտա Թէշէքքիւր տուասը օգունմըշ վէ Ալմանիա մարշը չալընմըշ տըր։ Մուախխարէն քիլիսէնին սալօնընտա զըզգըլարագ բըրէնս Այթէլ՝ Մալթա Թարիգաթը շէվալիէլէրինի գապուլ իթմիշ, վէ պունլարըն ժանտաթըրը իչին համիլ օլտուղը խըրքան Թօրէ Վիլհէլմին Թասվիրինի Թէսլիմ իթմիշ տիր։

Հիւսէյին Հիլմի բաշա, Զարըն հուզուրընա գապուլ օլընմըշ տըր։

Թիւրքիա վէ Պուլկարիսթան հուտուտընտա կէչէն կիւն եինէ իքի հատիսէ վուգուա կէլտիկի խապէր վէրիլիեօր։ Պիրինճիսի՝ Գարապուլագ տէվրիէսի՝ Համալ Բիքեարը գարագօլընա կիտէրքէն, բուսուտա պուլընան Պուլկարլար Թարաֆընտան իւզէրլէրինէ աթէշ իտիլէրէք, տէվրիէ նէֆէրաթընտան պիրի թէլէֆ վէ պիր տիկէրի մէճրուհ օլմըշ տըր։ Պուլկար չապիթինին մահալլը վագըայա կէլմէսիյլէ, միւսաատէսիլէ, պէշ սաաթ տէվամընտան սօնրա նիհայէթ վէրիլմիշ տիր։ Իքինճիսի՝ Էտիրնէ տախիլինտէ Քիլիսէ-Պուլէ մէվգիինտէքի ասքէրի գարագօլը Էֆրատը Թարաֆընտան աթէշ իտիլէրէք, ասքէրի Օսմանիէ Թարաֆընտան մուգապէլէտէ պուլունմըշ տըր։ Միւսատէմ, պիր սաաթ գատար տէվամ իթմիշ իսէ տէ, Թարաֆէյնտէն զայիաթ վուգու պուլմամըշ տըր։ — Իչպու սօն հատիսէլէր միւնասէպէթիյլէ Խարիճիէ նէզարէթինէ Սոֆիա Օսմանլը սէֆարէթի վասըթասըյլա Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինին նազարը տիգգաթը ճէլպ իտիլմէքլէ իւզրէ պիր մուխթիրէ թէպլիղ օլընմըշ վէ չիմտիյէ գատար զուհուրա կէլէն միւսատէմէլէր Թաֆսիլէն իզահ իլէ չիքեայէթ վէ մէնը Թէքէրրիւրի չարէլէրինին իթթիխազ իտիլմէսի խուսուսը պիլտիրիլմիշ տիր։

Պուլկար հիւքիւմէթինին, Բումէլի վէ Մաքէտոնիա հուտուտլարընտա իքիտէ պիր զուհուր իտէն հատիսէլէրին Թէքրարընա մէյտան վէրտիրմէմէք իչին, մէզքիւր հուտուտլարըն պազը նօգթալարընտա պուլունան Պուլկար ասաքիրինի Թէպտիլ իթմէկէ գարար վէրտիկի՝ Սոֆիատան Պապը Ալիյէ պիլտիրիլմիշ տիր։

Պէյրութտա եաումուրճագ իլէթի զուհուր իթմիշ տիր։

Էվվէլքի կիւն, Ագսէրայտա Թրամվայ արապասը պիր Իսլամ գատընընը չիղնամըշ վէ Թէլէֆ իթմիշ տիր։

Միւտիրը մէսուլը դպրապետ

ԹՕԼԱՅԵԱՆ